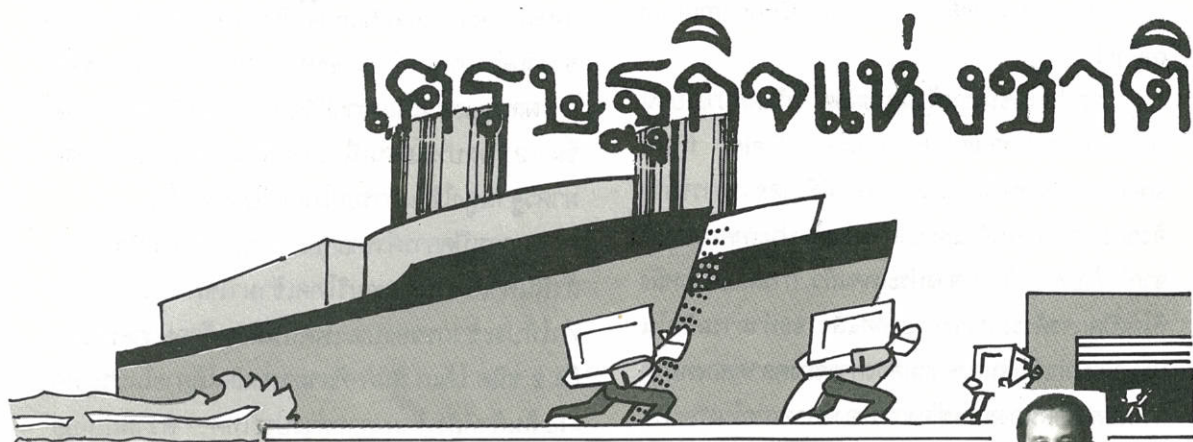

บทบาทของ การค้ำระหว่งประเทศ

ต่อระบบ

เศรษฐกิจแห่งชาติ

คำนำ

*รศ.สมนึก แดงเจริญ

บทความนี้ได้ศึกษาถึงข้อสนับสนุนการค้ำระหว่งประเทศ ที่สนับสนุนให้ประเทศต่างๆ ทำการค้ำระหว่งประเทศตั้งอยู่บนเหตุผลที่ว่า การค้ำระหว่งประเทศนำมาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ (National interest) ในขณะเดียวกันกับการค้ำระหว่งประเทศนำมาซึ่งผลประโยชน์ของชาตินั้น ก็มีข้อโต้แย้งว่าการค้ำดังกล่าวอาจจะเกิดความกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของชาติได้ โดยทำการศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ข้อสนับสนุนการค้ำระหว่งประเทศ
- (2) ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการค้ำระหว่งประเทศ
- (3) สรุป

1 ข้อสนับสนุนการค้ำระหว่งประเทศ

เหตุผลสำคัญที่สนับสนุนการค้ำระหว่งประเทศ ได้แก่ การค้ำดังกล่าวนำมาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ รวม 4 ประการ ได้แก่-

- (1) ผลประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม
- (2) การค้ำระหว่งประเทศ และการขยายการ

*อาจารย์ประจำคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
: M.A. in Government (Economic Policy) The George Washington University

ผลิต

(3) การค้าระหว่างประเทศ และการขยายฐานของ
ทรัพยากร

(4) การค้าระหว่างประเทศและความเจริญเติบโต
ทางเศรษฐกิจ

1.1 ผลประโยชน์ทางตรงและทางอ้อม

ผลประโยชน์ทางตรงแบ่งออกเป็นผลประโยชน์
ที่เกิดจากการค้าระหว่างประเทศ 2 ด้าน คือ (1) ผล
ประโยชน์ทางด้านการผลิต (Production gains)
(2) ผลประโยชน์ทางด้านการบริโภค (Consumption
gains)

ผลประโยชน์ทางด้านการผลิต หรือผลประโยชน์
ทางด้านการงานตามความถนัด* (Gain from
specialization) ได้แก่ผลประโยชน์ที่เกิดจากการขยาย
ตัวของการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศภายหลัง
จากที่ได้เปิดการค้ากับต่างประเทศแล้ว การผลิตภายหลัง
ที่ได้เปิดการค้าระหว่างประเทศแล้ว จะทำการผลิตใน
ปริมาณมากเพื่อสนองความต้องการของตลาดสองตลาด
การผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศ
แต่เพียงตลาดเดียวจะผลิตในปริมาณเพียงส่วนเดียว
ดังนั้น ถ้ามีการจำหน่ายสินค้าทั้งในตลาดภายในประเทศ
และตลาดต่างประเทศแล้ว การผลิตภายในประเทศก็
สามารถขยายตัวเพิ่มขึ้นได้ สินค้าออกประเภทข้าว
ข้าวโพด ผลิตภัณฑมันสำปะหลัง และน้ำตาลที่ผลิตได้
ภายในประเทศไทยมีลักษณะเป็นการพึ่งพาอาศัยตลาด
ในต่างประเทศค่อนข้างมาก

การสั่งสินค้าประเภททุน (Capital goods)
และวัตถุดิบ (Raw materials) จากต่างประเทศเข้ามา
ใช้ก็มีส่วนสำคัญต่อการขยายการผลิตภายในประเทศ
เพื่อสนองความต้องการของตลาดภายในและตลาดต่าง
ประเทศ

การขยายตัวของการผลิตภายในประเทศเนื่อง
จากการค้าขายกับต่างประเทศ ทำให้มีการใช้ทรัพยากร
ประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็น
การเพิ่มการว่างจ้างงาน และสร้างรายได้ให้แก่ทรัพยากร
ดังกล่าว การเปิดการค้าขายกับต่างประเทศจึงเป็นวิธี
เพิ่มรายได้ และการว่างจ้างงาน (Income & employ-
ment) ภายในประเทศ

ผลประโยชน์ทางด้านการบริโภค หรือผลประโยชน์
ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ (Gain from
international exchange)** ซึ่งเกิดจากการเปิดการค้า
ขายกับต่างประเทศ ประกอบด้วยประโยชน์ 2 รูปแบบคือ
(1) ผลประโยชน์เนื่องจากมีสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น
(2) ผลประโยชน์เนื่องจากมีสินค้าที่มีคุณภาพหรือ
มาตรฐานสูงใช้ในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น

การเปิดการค้าขายกับต่างประเทศ ทำให้สามารถ
สั่งสินค้าเข้าประเภทบริโภคเข้ามาใช้ภายในประเทศ
ทำให้ประชากรของประเทศนั้นมีสินค้าอุปโภคบริโภค
ถึง 2 ชนิด ได้แก่ สินค้าที่สามารถผลิตได้ภายในประเทศ
และสินค้าที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ ความเป็นอยู่
(well-being) ของประชากรจึงสูงขึ้นเนื่องจากมีทางเลือก
(Choice) เพิ่มขึ้น ในรูปของการบริโภคเพิ่มขึ้น เช่น
ประชากรของไทย มีสินค้าที่ผลิตได้เองภายในประเทศ
และสินค้าที่สั่งเข้าใช้ได้ทั้งสองชนิด ความเป็นอยู่ของ
ประชากรย่อมจะสูงกว่าประชากรในบางประเทศที่มี
สินค้าบริโภคที่ผลิตได้ภายในประเทศเพียงชนิดเดียว
ดังนั้น การค้าระหว่างประเทศจึงให้ประโยชน์แก่ผู้บริโภค
ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ

อนึ่ง นอกจากประชากรของประเทศที่มีการค้าขาย
กับต่างประเทศจะมีชนิดของสินค้าบริโภคเพิ่มขึ้นแล้ว
ประชากรของประเทศนั้นยังม่ีโอกาสได้รับบริโภคสินค้าที่
มีคุณภาพหรือมาตรฐาน (Standard) สูงกว่าสินค้า

* รายละเอียดจะศึกษาได้จาก Miltiades Chacholoiades. *International Trade Theory and Policy*. Tokyo :

McGraw - Hill Kogakusha Ltd., 1973, p. 146.

** Ibid., p. 146.

ที่ผลิตได้ภายในประเทศ สินค้าที่สั่งเข้าจากต่างประเทศตามปกติจะมีเหตุผลหลายประการที่สามารถกล่าวได้ว่ามีคุณภาพหรือมาตรฐานสูง ส่วนการควบคุมมาตรฐานของสินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศเป็นไปได้โดยยาก ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศที่ค่อนข้างแคบ มีการผลิตในปริมาณไม่มากนัก มีการผลิตโดยใช้เทคนิคการผลิตที่ขาดความเหมาะสมเนื่องจากขนาดของการผลิตที่มีขนาดเล็ก รวมทั้งเหตุผลทางด้านภาวะของสังคมภายในประเทศยังไม่พัฒนาซึ่งเป็นผลให้การควบคุมมาตรฐานของสินค้าเป็นไปได้โดยยาก

สำหรับสินค้าสั่งเข้าจากต่างประเทศมีการควบคุมมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตในปริมาณมาก ทำการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศทั่วโลก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรักษามาตรฐานให้สูงเพื่อยึดตลาดและเพื่อการแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันของต่างประเทศ สามารถใช้เทคนิคการผลิตที่ก้าวหน้าเนื่องจากขนาดของการผลิตมีขนาดใหญ่พอเพื่อสนองความต้องการของตลาดที่กว้างขวาง

อนึ่ง นอกจากนี้ สำหรับภาคเอกชน พ่อค้า และนักธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศยังได้ประโยชน์ในรูปของรายได้ และผลกำไรอีกด้วย

การค้าระหว่างประเทศ และการค้าภายในประเทศยังมีผลประโยชน์ทางอ้อมในรูปของการมีโอกาสในการเรียนรู้ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าทุกรูปแบบมีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้¹ (Trade as a learning process) การค้าทำให้มีโอกาสในการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 ด้าน คือ

- (1) การเรียนรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยี
- (2) การเรียนรู้และทักษะทางการจัดการหรือ

การบริหาร

การค้าทำให้สามารถเรียนรู้เทคนิคทางด้านการผลิตแล้วทำการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงนำมาใช้ในระบบการผลิต การค้าทำให้เกิดการลอกหรือเลียนแบบทางด้านการผลิต (Imitation in production) ได้แก่ การนำเอาเทคนิคการผลิตหรือวิธีการผลิตที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ในการผลิตสินค้าภายในประเทศ เช่น เทคนิคหรือวิธีการผลิตทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ประเทศที่พัฒนาแล้วในปัจจุบันหลายประเทศในอดีตก็ได้นำเอาเทคนิค หรือวิธีการผลิตของต่างประเทศเข้ามาปรับปรุงใช้ในลักษณะที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น ญี่ปุ่น เป็นต้น

ด้านการจัดการหรือการบริหารงานก็เช่นเดียวกัน การค้าระหว่างประเทศเปิดโอกาสให้ประเทศต่าง ๆ มีโอกาสเรียนรู้ และนำเอาเทคนิคทางด้านการจัดการหรือเทคนิคทางด้านการบริหารจากประเทศที่ก้าวหน้าหรือพัฒนาแล้วไปสู่ประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงนิยมเปิดการค้าขายกับต่างประเทศ การเปิดประเทศไม่ค้าขายกับต่างประเทศจะทำให้ประเทศนั้นไม่มีโอกาสที่จะได้เรียนรู้เทคนิคดังกล่าว การเปิดติดต่อค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ตั้งอยู่บนเหตุผลดังกล่าวแล้ว

1.2 การค้าระหว่างประเทศและการขยายการผลิต

โดยอาศัยการค้าระหว่างประเทศ ประเทศหนึ่งสามารถได้มาซึ่งสินค้าและบริการในปริมาณและคุณภาพที่สูงกว่าที่ประเทศของตนเองจะสามารถผลิตได้เอง สินค้าและบริการที่ได้จากการค้าระหว่างประเทศดังกล่าวสามารถสนองความจำเป็นและความต้องการของประชากรได้ การสนองความจำเป็นและความต้องการของประชากรดังกล่าว นับได้ว่าเป็นเป้าหมายในขั้นแรก

¹ Kindleberger, C.P. *Foreign Trade and the National Economy*. New Haven, Conn.: Yale University Press, 1963, p. 23.

1.3 การค้าระหว่างประเทศและการขยายฐานของทรัพยากร

ปริมาณ คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศ การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทที่สำคัญ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการสร้างเสริมฐานของทรัพยากรของประเทศ ซึ่งจะแยกทำการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่-

- (1) ความแตกต่างทางด้านทรัพยากร
- (2) ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และทรัพยากร
- (3) การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรจากต่างประเทศ
- (4) การเสริมสร้างความได้เปรียบร่วมกัน

1.3.1 ความแตกต่างทางด้านทรัพยากร

โดยทั่วไปแต่ละประเทศจะมีลักษณะ ปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน ประเทศที่กำลังพัฒนา ส่วนใหญ่มีปัจจัยประเภทที่ดินและแรงงานมากเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยประเภททุนและทรัพยากร ประเภทแร่ธาตุ ประเทศที่กำลังพัฒนา บางประเทศมีปัจจัยประเภทที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ที่ดินที่มีลักษณะแห้งแล้งไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก และมีแรงงานที่ขาดความชำนาญงานจำนวนมาก ขาดแคลนปัจจัยประเภททุนและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนมากมีปัจจัยประเภททุนมาก มีแรงงานที่มีความรู้และความชำนาญงานสูงแต่มีอยู่ในจำนวนน้อย มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุ และ

มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับสูง ภาวะความแตกต่างดังกล่าวแล้ว มีบทบาทสำคัญในการค้าระหว่างประเทศ

1.3.2 ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและปริมาณทรัพยากร

การค้าระหว่างประเทศมีลักษณะเช่นเดียวกับการค้าประเภทอื่น ซึ่งเกิดจากความขาดแคลน (Scarcity) และการกระจาย (Diversity) ของทรัพยากรในแหล่งหรือประเทศต่าง ๆ แตกต่างกัน ลักษณะปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในระยะใดระยะหนึ่ง มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระดับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้สามารถค้นหาและนำเอาทรัพยากรมาใช้ได้มากขึ้น ฐานของทรัพยากร (Resource base) ก็จะขยายตัวกว้างขวางมากยิ่งขึ้น การค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดผลประโยชน์ทางอ้อมทางด้านโอกาสของการเรียนรู้ การลอกและเลียนแบบเทคนิคการผลิต และเทคนิคทางด้านการจัดการหรือการบริหารใหม่ ๆ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าสามารถถ่ายทอดจากต่างประเทศ โดยการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศต่าง ๆ สามารถแก้ไขปัญหาคขาดแคลนของทรัพยากรภายในประเทศได้ขั้นสุดท้าย² (Ultimate end) ของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของชาติที่ได้จากการค้าระหว่างประเทศ เป็นผลมาจากการทำงานตามความถนัดระหว่างประเทศ (International specialization) การค้าระหว่างประเทศจึงมีลักษณะเป็นการผลิตทางอ้อม³ (Indirect production) กล่าวคือ การค้าระหว่างประเทศช่วยให้แต่ละประเทศสามารถนำเอาปัจจัยการผลิตที่แต่ละประเทศมีอยู่มารวมกัน เพื่อขยายการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยวิธีการทำการผลิตตาม

^{2/} Root, Franklin R., Kramer, Roland L. and d' Arlin, Maurice Y. **International Trade and Finance :**

Theory, Policy, Practice Cinn., Chio : South - Western Publishing

^{3/} Ibid., p. 62.

ความถนัด ซึ่งสามารถทำการผลิตได้ดีที่สุด โดยวิธีใช้ปัจจัยในปริมาณมากจากปัจจัยที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ และใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในปริมาณน้อยร่วมกับปัจจัย และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ การกระทำในลักษณะดังกล่าวแล้ว ทำให้แต่ละประเทศสามารถส่งสินค้าออกประเภทที่ตนมีความได้เปรียบในการผลิต และส่งสินค้าเข้าที่ตนมีความเสียเปรียบในการผลิต ซึ่งทำให้การผลิตภายในประเทศสามารถดำเนินต่อไปได้

1.3.3 การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรจากต่างประเทศ

ทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่แต่ละประเทศมีอยู่ มีลักษณะจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการที่จะใช้ทรัพยากรดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะ ปริมาณ และคุณภาพ ดังได้กล่าวมาแล้ว การติดต่อค้าขายกันระหว่างประเทศทำให้ประเทศหนึ่งสามารถขยายฐานของทรัพยากรออกไปได้โดยการใช้ทรัพยากรจากต่างประเทศ แทนที่จะจำกัดอยู่เฉพาะเพียงแต่การผลิตและการใช้สินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศ ซึ่งหมายความว่า ได้มีการใช้แต่เพียงเฉพาะทรัพยากรภายในประเทศเท่านั้น สินค้าประเภททุน (Capital goods) วัตถุดิบ (Raw materials) และสินค้าผู้บริโภค (Consumer goods) ที่สั่งเข้าจากต่างประเทศ ได้แก่ ทรัพยากรจากต่างประเทศ การปฏิเสธแนวความคิดทางการค้าขายกับต่างประเทศ โดยวิธีการผลิตให้เพียงพอ กับความต้องการภายในประเทศ (Self-Sufficiency) โดยไม่พึ่งพาอาศัยทรัพยากรจากต่างประเทศ โดยใช้ลำพังทรัพยากรภายในประเทศของตนเอง จึงทำให้ฐานของทรัพยากรแคบลง

1.3.4 การเสริมสร้างความได้เปรียบร่วมกัน

ถ้าพิจารณาทางด้านปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในแต่ละประเทศ ซึ่งมีลักษณะ ปริมาณ และคุณภาพแตกต่างกัน

ดังได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะปัจจัยประเภททุนและแรงงาน ถ้าประเทศหนึ่งมีแรงงานที่มีความชำนาญงาน (Skilled labour) จำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับอีกประเทศหนึ่ง แต่ประเทศหลังนี้ ปรากฏว่ามีแรงงานที่ไม่มีความชำนาญงาน (Unskilled labour) อยู่เป็นจำนวนมาก การค้าระหว่างประเทศทั้งสองจะสร้างความได้เปรียบร่วมกัน (Mutual advantage) โดยประเทศแรกทำการผลิตและส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานมีความชำนาญงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก แล้วส่งสินค้านี้ไปขายยังประเทศหลัง เพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าออกของประเทศหลัง ซึ่งใช้แรงงานที่ไม่ค่อยมีความชำนาญงาน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ในทำนองเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานก็สามารถที่จะทำการค้าขายกันได้โดยได้เปรียบร่วมกันโดยค้าขายกับประเทศที่ขาดแคลนแรงงานเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยประเภททุน แต่ความได้เปรียบดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นในประเทศคู่ค้า ในประเทศหนึ่งสูงกว่าอีกประเทศหนึ่งก็ได้

1.4 การค้าระหว่างประเทศและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

นักเศรษฐศาสตร์ส่วนมากยอมรับว่าในระยะก่อนศตวรรษที่ 19 การค้าระหว่างประเทศ เป็นตัวจักรสำคัญของการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Engine of growth) ให้แก่ประเทศที่กำลังพัฒนา โดยได้ศึกษาถึงบทบาทของสินค้าออกหรือสาขาส่งออก (Export sector) ของประเทศที่กำลังพัฒนาว่า การส่งสินค้าออกทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นด้วยเหตุผล 3 ประการคือ⁴

- (1) การพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ
- (2) ความได้เปรียบของการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- (3) การเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศ

1.4.1 การพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ

4/ Meier, Gerald M. and Baldwin, Robert E. *Economic Development: Theory, History, Policy*. New York, N.Y.: John Wiley & Sons, Inc., 1957, pp. 224 - 225.

ประเทศที่กำลังพัฒนามีภาวะตลาดภายในประเทศแคบ เนื่องจากประชากรจำนวนมากมีฐานะยากจน การคมนาคมไม่สะดวก และรสนิยมของประชากรยังไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีฐานะยากจน การผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศจึงไม่อาจพึ่งพาอาศัยตลาดภายในประเทศได้ ถึงแม้ว่าลักษณะปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งเทคโนโลยีที่มีอยู่เหมาะสมในการผลิตก็ตาม การขยายการผลิตโดยใช้ทรัพยากรประเภทต่าง ๆ และเทคโนโลยีที่มีอยู่เพื่อสร้างรายได้และการว่าจ้างงานภายในประเทศ จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศที่มีประชากรจำนวนมาก มีรายได้สูง มีการคมนาคมสะดวก และมีรสนิยมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่บริโภคเพิ่มขึ้น การพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศจึงเป็นทางออกทางเดียวของประเทศที่กำลังพัฒนาในระยะเริ่มการพัฒนาประเทศ

1.4.2 ความได้เปรียบของการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การขยายตลาดภายในประเทศให้กว้างขวางโดยวิธีการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน ท่าเรือ ทางรถไฟ ของประเทศที่กำลังพัฒนา จำเป็นต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเกินกว่าความสามารถที่จะกระทำได้ การผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปขายยังต่างประเทศที่มีตลาดกว้างขวางรองรับ จะทำให้มีรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ มีรายได้จากการเก็บภาษีอากรจากการค้าระหว่างประเทศ ในระยะยาวประเทศเหล่านี้จึงจะสามารถลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวได้

1.4.3 การเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศ

การขยายการผลิตเพื่อส่งสินค้าออกไปขายยังต่างประเทศ ทำให้มีการว่าจ้างงานและรายได้เพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้นทำให้ประชากรมีอุปสงค์ของสินค้าและบริการภายในประเทศเพิ่มขึ้น การผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศจึงสามารถขยายตัวได้เนื่องจากตลาดภายในประเทศกว้างขวางยิ่งขึ้น

การค้าระหว่างประเทศจึงเป็นตัวจักรอันสำคัญในการถ่ายทอดความเจริญเติบโตให้แก่ประเทศที่กำลังพัฒนาแต่อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังศตวรรษที่ 19 นี้ การค้าระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือมีการปกป้อง (Protection) โดยการใช้นโยบายการค้าระหว่างประเทศ เช่น ภาษีอากร โควต้าและการควบคุมการค้าในรูปแบบอื่น

นโยบายดังกล่าวถูกนำมาใช้โดยประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้ แนวโน้มของความเสียเปรียบทางด้านราคาสินค้าประเภทโภคภัณฑ์ขั้นปฐม (Primary products) หรือสินค้าประเภทเกษตรกรรม ส่วนใหญ่มีราคาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าประเภทอุตสาหกรรม (Manufactured goods) ซึ่งเป็นสินค้าออกของประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งส่งสินค้าออกประเภทโภคภัณฑ์ขั้นปฐม และส่งสินค้าเข้าประเภทอุตสาหกรรม จึงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของภาวะการค้าและการเงินของโลก ทำให้

ประเทศที่กำลังพัฒนาที่พึ่งพาอาศัยการค้าระหว่างประเทศ เกิดปัญหาทางด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic stability) ได้แก่การไร้เสถียรภาพของราคา (Prices) ผลผลิต (Output) รายได้ (Income) และการว่าจ้างงาน (Employment) แต่ในความคิดกระแสหลักทางด้านการพัฒนาประเทศ ก็ยังคงถือว่าการค้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา แต่เป็นการพัฒนาที่ขาดเสถียรภาพ หรือเป็นการพัฒนาที่สร้างปัญหาทางด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและปัญหาความยากจนระหว่างประเทศ

แต่อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากอธิบายว่า ปัญหาทางด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาเกิดจากการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ (Economic policy) ภายในประเทศที่ขาดความเหมาะสม ขาดการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และนอกจากนี้ ประเทศเหล่านี้ยังไม่สามารถดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่ทันสมัยได้ด้วยเหตุผลทางด้านภาวะของสังคมที่ขาดการพัฒนา เช่น ความรับผิดชอบ การมีวินัยของพลเมือง และความสามารถทางด้านการบริหาร เป็นต้น

2 ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ

ถึงแม้ว่าการค้าระหว่างประเทศจะมีประโยชน์หลายประการดังได้กล่าวมาแล้วก็ตาม แต่ก็ได้มีการหยิบยกข้อเสียของการค้าระหว่างประเทศขึ้นมาพิจารณากันอย่างน้อย 4 ประการ คือ-

- (1) ปัญหาการพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ
- (2) ปัญหาทางด้านการป้องกันประเทศ
- (3) ปัญหาเกี่ยวกับความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- (4) ปัญหาการแข่งขันจากต่างประเทศ

2.1 ปัญหาการพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ

การผลิตตามความชำนาญระหว่างประเทศ (International specialization) โดยแต่ละประเทศเลือกทำการผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบในการผลิตแล้วนำมาแลกเปลี่ยนกันระหว่างประเทศ ดังที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะเป็นเครื่องมือในการยกมาตรฐาน

การครองชีพของประชากรในประเทศที่ค้าขายกันก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นว่า ได้มีการพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศให้เป็นที่มาของสินค้าและบริการชนิดต่าง ๆ ถึงแม้ว่าการพึ่งพาอาศัยดังกล่าวจะช่วยให้การผลิตภายในประเทศสามารถดำเนินต่อไปได้ก็ตาม

การพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศในลักษณะดังกล่าว ทำให้บุคคลหลายฝ่ายไม่ค่อยสบายใจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของผลประโยชน์ของประเทศชาติแล้ว ต้องการให้มีการลดพึ่งพาอาศัยต่างประเทศลงหรือไม่มีการพึ่งพาอาศัยต่างประเทศเลย ลัทธิชาตินิยม (Nationalism) เป็นปฏิกิริยาต่อการค้าระหว่างประเทศโดยตรง ลัทธิชาตินิยมได้แก่อุดมการณ์ที่ถือว่าชาติหรือรัฐเป็นที่ยาของอำนาจทางการเมืองและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ ทำให้อำนาจทางการเมืองและความมั่นคงทางเศรษฐกิจลดลง

2.2 ปัญหาทางด้านการป้องกันประเทศ

มีข้อโต้แย้งการพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศในแง่ของการป้องกันประเทศว่า ประเทศที่พึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ จะเกิดความยากลำบากและมีฐานะตกต่ำในระยะเวลาที่เกิดสงคราม การสงครามทำให้การคมนาคม-ขนส่ง การส่งสินค้าออก การสั่งสินค้าเข้า และกิจกรรมอื่น ๆ ต้องหยุดชะงักลง ประเทศต่าง ๆ ที่พึ่งพาอาศัยการส่งสินค้าออกและการสั่งสินค้าเข้าจะเกิดการกระทบกระเทือน และเกิดภาวะขาดแคลนสินค้าบริโภคที่จำเป็น เกิดความขาดแคลนอาหาร วัตถุดิบและน้ำมันเชื้อเพลิง การผลิตสินค้าบริโภคภายในประเทศต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากไม่สามารถสั่งวัตถุดิบและน้ำมันเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นภายในประเทศ การป้องกันประเทศจะเกิดความยุ่งยากยิ่งขึ้น

ข้อโต้แย้งดังกล่าวมีลักษณะเป็นข้อโต้แย้งทางการเมืองและการทหารแทนที่จะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ แต่ข้อโต้แย้งดังกล่าวก็มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจอยู่นั่นเอง แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงลักษณะและ

อนาคตของการสงครามที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การดำเนินวิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจภายใต้ภาวะสงครามเป็นสิ่งที่ผิดแปลกไปจากสถานการณ์ในยามปกติธรรมดาทั่วไป

สรุปแล้วยังไม่มีหลักประกันที่แน่นอนว่า ความสามารถในการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่การใช้ความพยายามในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด แทนที่จะพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ (Economic self - Sufficiency) จะเป็นการเอื้ออำนวยและส่งเสริมอำนาจทางการเมือง และการทหารให้แก่ประเทศชาติได้ ในทำนองเดียวกัน ก็ไม่มีเหตุผลที่จะปฏิเสธความได้เปรียบที่เกิดจากการพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศในการเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศชาติในการป้องกันการรุกรานของศัตรูจากภายนอกได้ และกลับจะเป็นการสมเหตุสมผลยิ่งขึ้นที่จะใช้การพึ่งพาตลาดต่างประเทศให้เป็นแหล่งที่มาของทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการป้องกันประเทศ

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่เสถียรภาพของระดับราคาและผลผลิต รวมทั้งเสถียรภาพของรายได้และการว่าจ้างงาน สิ่งใดก็ตามที่มีภาวะเสถียรภาพ กล่าวได้ว่าไม่มีความไหวตัวมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในระยะเวลาอันสั้น ๆ การค้าระหว่างประเทศเป็นบ่อเกิดของภาวะไหวตัวของระดับราคาสินค้าในทางสูงต่ำอย่างรุนแรง ในกรณีของประเทศไทย ซึ่งเปิดการค้าขายติดต่อกับต่างประเทศอย่างกว้างขวาง ราคาสินค้าภายในประเทศหลายชนิดได้พากันไหวตัวอย่างรุนแรงในบางระยะเวลา เช่น ข้าวสาร น้ำตาล-อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด และอาหารอื่น ๆ ส่วนราคาสินค้านำเข้าที่สร้างปัญหาทางด้านเสถียรภาพ ได้แก่ ราคาน้ำมันชนิดต่าง ๆ วัตถุดิบอาหารและยารักษาโรค เป็นต้น

โดยทั่วไปกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านความต้องการสินค้าประเภทต่าง ๆ ในตลาดต่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านการผลิตภายในประเทศ

“...การค้าระหว่างประเทศยังคงมีผลประโยชน์ของชาติ อยู่ในหลายรูปแบบ ซึ่งมีทั้งผลประโยชน์ที่จับต้องได้ และ จับต้องไม่ได้ หรือคิดเป็นเงินได้และคิดเป็นเงินไม่ได้...”

เป็นสาเหตุให้เกิดความไร้เสถียรภาพดังกล่าว ในขณะที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและภาวะเศรษฐกิจชะงักงันทั่วโลก ประเทศที่พึ่งพาอาศัยการค้าต่างประเทศ มักจะประสบปัญหารุนแรงทางด้านเสถียรภาพของราคาและผลผลิต รวมทั้งเสถียรภาพของรายได้และการว่างงาน ระดับราคาสินค้าบางประเภทอาจสูงขึ้น ปริมาณการผลิตตกต่ำ ประชากรว่างงาน และรายได้ของประชากรตกต่ำ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้ว รัฐบาลจะต้องมีมาตรการและนโยบายทางการเงิน การคลัง การค้า และเครื่องมืออื่น ๆ เพื่อแก้ไขภาวะไร้เสถียรภาพดังกล่าว และนอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับผลเสียที่เกิดขึ้นจากความไร้เสถียรภาพดังกล่าวกับผลประโยชน์ของชาติที่เกิดจากการค้าระหว่างประเทศแล้ว ประเทศต่าง ๆ ก็ยังคงเลือกเปิดการค้ากับต่างประเทศซึ่งได้ผลประโยชน์สูงกว่า

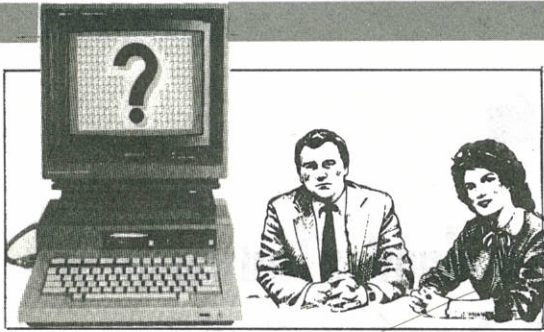
2.4 ปัญหาการแข่งขันจากต่างประเทศ

ในอดีตข้อโจมตีการค้าระหว่างประเทศ มีสาเหตุมาจากการสั่งสินค้าเข้าข้อโจมตีการค้าต่างประเทศนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้ถูกใช้เพื่อเป็นเหตุผลสนับสนุนการผลิตและอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อต่อต้านการสั่งสินค้าเข้าและการแข่งขันจากต่างประเทศ

สินค้าเข้าของต่างประเทศอาจเข้ามาทำลายสินค้าบางประเภทที่ผลิตได้ภายในประเทศ เนื่องจากสินค้าที่ผลิตภายในประเทศไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าของต่างประเทศได้ เช่น การผลิตสินค้าภายในประเทศที่ภาวะต้นทุนสูง และการผลิตภายในเป็นอุตสาหกรรมแรกเกิด (Infant industry) เป็นต้น การปกป้องสินค้าและอุตสาหกรรมภายในประเทศ กระทำได้โดยการเก็บภาษีนำเข้าแก่สินค้าเข้าจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการจำกัดหรือลดการแข่งขันจากต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามการแข่งขันจากต่างประเทศอาจจะมีส่วนดีในระยะยาวในการกระตุ้นให้อุตสาหกรรมภายในประเทศต้องทำการปรับตัวและสามารถพัฒนาต่อไปได้ ถ้าปราศจากการแข่งขันจากต่างประเทศอุตสาหกรรมภายในจะชักช้า และยืดอาดในการปรับตัว ในระยะสั้นการปกป้องอุตสาหกรรมแรกเกิดภายในประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นเนื่องจากอุตสาหกรรมดังกล่าวยังไม่อยู่ในฐานะที่จะสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

3. สรุป

ข้อสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ อยู่ที่การค้านำมาซึ่งผลประโยชน์ของชาติ การค้าระหว่างประเทศทำ

ให้เกิดผลประโยชน์ของชาติในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ผลประโยชน์ทางตรง กล่าวคือ ผลประโยชน์ทางด้านการขยายการผลิตและการขยายการบริโภคภายในประเทศที่ได้ทำการค้าแล้ว ผลประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่การการค้าทำให้มีการสะสมความรู้และทักษะทางด้านเทคนิค รวมทั้งความรู้และทักษะทางด้านการบริหารและการปฏิบัติงาน ซึ่งประเทศชาติมีความจำเป็นจะต้องมีความรู้และทักษะดังกล่าว การค้าระหว่างประเทศมีลักษณะเป็น การผลิตทางอ้อม กล่าวคือ ถ้าประเทศหนึ่งไม่สามารถผลิตสินค้าเพื่อสนองความต้องการและความจำเป็นได้ภายในประเทศ ประเทศนั้น ๆ ก็อาจทำการค้าระหว่างประเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าที่ต้องการและจำเป็นดังกล่าวได้ การค้าทำให้มีการขยายฐานทรัพยากร ประเทศที่ทำการค้าระหว่างประเทศ จะสามารถขยายฐานของทรัพยากรจากการมีทรัพยากรสองฐาน ได้แก่ฐานของทรัพยากรภายในประเทศ และฐานของทรัพยากรที่ได้มาจากการค้า ได้แก่การนำเข้าสินค้า วัตถุดิบ และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ จากต่างประเทศ และนอกจากนี้ การค้าระหว่างประเทศยังเป็นตัวจักรกลที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาขึ้นในประเทศที่ทำการติดต่อค้าขายกันได้

ถึงแม้ว่าการค้าระหว่างประเทศจะมีข้อสนับสนุนในด้านผลประโยชน์หลายประการดังกล่าวมาแล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นด้วย ได้แก่ปัญหาการพึ่งพาอาศัยตลาดต่างประเทศ เช่น การพึ่งพาอาศัยตลาดสินค้าออก และการพึ่งพาอาศัยสินค้าเข้า เป็นต้น การพึ่งพาอาศัยดังกล่าว มีส่วนทำให้ระบบเศรษฐกิจขาดความมั่นคง ซึ่งจะเป็นปัญหาทางด้านการป้องกันประเทศ

ด้วย การพึ่งพาอาศัยสินค้าออกและสินค้าเข้าจากต่างประเทศ ถ้าหากเกิดภาวะวิกฤติการณ์ ความขัดแย้ง และการสงครามแล้ว ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศจะได้รับความกระทบกระเทือนมากกว่าการพึ่งพาอาศัยตนเองในทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันการพึ่งพาอาศัยต่างประเทศก็อาจจะเป็นแหล่งที่มาของทรัพยากรจากต่างประเทศที่สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างการป้องกันประเทศให้มีประสิทธิภาพได้ ปัญหาภาวะเศรษฐกิจไร้เสถียรภาพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากต่างประเทศ ก็เป็นข้อเสียประการหนึ่งของการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีข้อโต้แย้งอีกประการหนึ่งที่ว่า การผลิตภายในประเทศไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าของต่างประเทศได้ ถ้ามีการค้าอย่างเสรี ดังนั้น จึงทำให้เกิดแนวโน้มที่ประเทศต่าง ๆ จะใช้มาตรการและนโยบายทางด้านการปกป้อง เพื่อป้องกันมิให้การผลิตภายในประเทศถูกทำลายโดยสินค้าเข้าจากต่างประเทศ

ถ้าพิจารณาข้อสนับสนุนและข้อโต้แย้งการค้าระหว่างประเทศในขอบเขตที่กว้างขวางแล้ว การค้าระหว่างประเทศยังคงมีผลประโยชน์ของชาติอยู่ในหลายรูปแบบ ซึ่งมีทั้งผลประโยชน์ที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ หรือที่คิดเป็นเงินได้และคิดเป็นเงินไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลประโยชน์ในรูปแบบของความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถทางด้านการจัดการและการบริหาร ซึ่งการค้าระหว่างประเทศเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจแห่งชาติ ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงนิยม หรือไม่ก็ถูกกดดันให้เปิดทำการค้าขายกับต่างประเทศ การปิดประเทศไม่ทำการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศเป็นการปิดกั้นการถ่ายทอดความรู้ และทักษะทางด้านเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถทางด้านการจัดการและการบริหาร ซึ่งในระยะยาวแล้วการปิดกั้นดังกล่าวจะเกิดผลร้ายต่อความพยายามในการพัฒนาประเทศในอนาคต □